ئیعتیکاف سونەتێکی فەرامۆشکراو

[كردي – کوردی – kurdish]

عبد السلام محمد پشدەری

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

2011 - 1432

IslamHouse.com

﴿ الاعتكاف السنة المهجورة ﴾

« باللغة الكردية »

عبد السلام محمد بشدري

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2011 - 1432

IslamHouse.com

ئیعتیكاف سونەتێكی فەرامۆشكراو

الحمد لله وكفى والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه ومن والاه.

ئیعتكاف سوننەتێكی گەورە وخواپەرستی و عیبادەتێكی ڕۆحی وجەستەیە، مرۆڤی باوەڕدار وا لێ دەكات كە بۆ ماوەیەك لەپیسی و چڵك وچەپەڵیەكانی دونیا و دونیا پەرستی وهەڵپەكردن بە دوایدا خۆی داپرنێت و خۆی یەكلای بكاتەوە بۆ پاككردنەوەی ڕۆح ومووناجات وذیكر ویادی پەروەردگاری بەڕەحم و میهرەبانی، جا بابزانین ئیعتكاف مانای چییە و چۆن دەكرێت و ئادابەكانی چۆنن و پێغەمبەری خودا (صلى الله عليه وسلم) لەبارەیەوە چی فەرمووە :

پێناسەی ئیعتیكاف :

له زمانی عەرەبی دا (اعتكاف) برتییە لەمانەوەو پەیوەست بوون بە شوێنێكەوە یا بە شتێكەوە.

لە شەرعیش دا: بریتییە لە مانەوەی كەسێكی تایبەت بەشێوەیەكی دیاری كراو لە مزگەوتدا { بروانة: (فتح الباري شرح صحيح البخاري ٨٠٥/٤ وبداية المجتهد ونهاية المقتصد ٥٥٩/١)}.

بەڵگەی دانانو دروستی ئیعتیكاف :

خوای گەورە لە قورئاندا دەفەرموێ: (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ) {البقرة: ١٨٧} واتە: لەكاتێكدا لە مزگەوتەكاندا لە ئیعتیكاف دان مەچنە لای خێزانەكانتان ـ سەرجێیان لەگەڵ مەكەن ـ.

عن عَائِشَةَ رضي الله عنها أنَّ النبي (صلى الله عليه وسلم) كان يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الآوَاخِرَ من رَمَضَانَ ثُمَّ اعْتَكَفَ أزْوَاجُهُ من

بَعْدِهِ. { رواه البخاري ١٩٢٢ ومسلم ١١٧٢} واته : عائيشـەوە "ڕەزای خوای لێبێت" دەڵێت : پێغەمبەر(صلى الله عليه وسـلم) دە شـەوو ڕۆژی كۆتایی ڕەمەزان ـ لە مزگەوتدا ـ ئیعتیكافی دەكرد، پاشـان خێزانەكانیشـی لەدوا ئەو ئیعتیكافیان دەكرد ".

ئیعتیكاف لەو عیبادەتە دێرینانەیە لە ئایینەكانی پێش ئیسـلامیشـدا هەبووە بەبەڵگەی ئەم ئایەتە كە دەفەرموێ: (وَعَهِدْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ) {البقرة: ١٢٥} واته: ئێمە سـپاردمان بە ئیبراهیمو ئیسـماعیل "عليهما السلام" كە ماڵەكەم ـ كەعبە ـ پاك بكەنەوە بۆ تەوافكەرانو ئیعتیكافكەرانو كوڕنووش بەرانو سـوژدەبەران.

بۆچی ئیعتیكاف دانراوە؟

ئیماندار دەبێت بەیناو بەین هەوڵبدات نەفسی لەئارەزووە حەڵاڵەکانی بگرێتەوەو بۆ ماوەیەك خۆی یەکلاکاتەوە بۆ بەندایەتی و بەجێهێنانی فەرمانەکانی خوای پەروەردگار تا بگاتە پلەیەك ببێتە خۆشەویستی خوای گەورە، رەزامەندی خوا نەگۆڕێتەوە بە هیچ شتێکی تر لە دونیاو ئارەزووەکانی دونیا. نەفسی ئادەمیزادیش هەردەم مرۆڤ بەرەو خراپە دەبات (إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ) {یوسف: ٥٣} واتە بێگومان نەفس زۆر فەرمانکەرە بە خراپە مەگەر نەفسی کەسێ خوا رەحمە پێ کردبێ. دونیاش بە ئارەزوو شتە بریقو باقەکانی خەڵەتێنەری ئادەمیزادەو ناتوانرێت رێگری لێ بکرێتو جڵەوی بگیرێت بەم پەروەدەکردنە نەبێت بە تەنیایی و خۆ تەرخانکردن بۆ بەندایەتی لە ماڵێك لە ماڵەکانی خوادا.

حوكمی ئیعتیكاف :

زانایان یەك دەنگنو جیاوازیان نییە لەوەدا كە ئیعتیكاف كردن سوونەتەو فەرز نییە.

عن عَائِشَةَ رضي الله عنها زَوْجِ النبي (صلى الله عليه وسلم) أَنَّ النبي (صلى الله عليه وسلم) كان يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الآوَاخِرَ من رَمَضَانَ. { سەرچوەكانی پێشووتر} عائیشە "رەزای خوای لێبێت" دەڵێ: "پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) دە شەوو رۆژی كۆتایی رەمەزان ئیعتیكافی دەكرد". بەڵام پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرمانی نەكردووە بە موسوڵمانان كە هەموویان ئیعتیكاف بكەن، بەڵكو هەركامیان ویستوویەتی كردوویەتی ئەوەش نەیكردبێ هیچ رەخنەیەكی لێ نەگیراوە.

ئیعتیكاف دەبێت لە مزگەوتدا بێت :

خوای گەورە دەفەرموێ: (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ) {البقرة: ١٨٧} واتە: لەكاتێكدا لە مزگەوتەكاندا لە ئیعتیكاف دان مەچنە لای خێزانەكانتان.

بە بەڵگەی ئەم ئایەتە جەماوەری زانایان دەڵێن ئیعتیكاف دەبێت لە مزگەوتدا بێتو پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) و خێزانەكانیشی لە مزگەوتدا ئیعتیكافیان كردووە وەك پێشتر باسمان كرد { بروانە (بداية المجتهد ١/ ٥٥٩، بەڵام ئەبو حەنیفە بەلایەوە دروستە بۆ ئافرەت كە لەو ژورەی نوێژی تێدا دەكات لەماڵەكەیدا ئیعتیكافی تێدا بكات. فتح الباري ٣٤٦/٥} .

مەرجەكانی ئیعتیكاف :

مەرجە ئەو کەسەی ئیعتیکاف دەکات موسوڵمانو باڵغو عاقل بێت. قال رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) رُفِعَ الْقَلَمُ عن ثَلَاثَةٍ عن الصَّبِيِّ حتى يَبْلُغَ وَعَنْ النَّائِمِ حتى يَسْتَيْقِظَ وَعَنْ الْمَجْنُونِ حتى يَعْقِلَ. { رواه أبو داود ٤٤٠٣ صحيح} پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت : "نووسینی تاوان لەسەر سێ کەس لابراوە: منداڵ تاباڵغ دەبێت، خەوتوو تا هەڵدەسێت، شێت تا چاك دەبێتەوە".

وە خاوێن بێت لە لەش گرانیو بێ نوێژی و زەیسانی، چونکە بەلای جەماوەری زانایانەوە ئیعتیکاف دەبێت لە مزگەوتدا بێت لەش گرانیو بێ نوێژیش دروست نییە بچنە مزگەوتەوە لەبەر ئەوە دروست نییە بۆیان ئیعتیکاف بکەن.

ڕوکنەکانی ئیعتیکافکردن :

ئیعتیکاف لەدوو ڕوکنی بنەڕەتی پێك دێت:

یەکەم : نییەت و مەبەست بوون: لەسەرەتاوە نییەتی هەبێت ماوەیەکی دیاری کراو لە مزگەوت دا بمێنێتەوە بە مەبەستی بەندایەتی. قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) إِنَّمَا الأعمال بِالنِّيَّاتِ. { رواه البخارى ١ ومسلم ١٩٠٧} واتە : پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت: "بێگومان کردەوەکان بە نییەتەکانیانەوەیە."

دووەم : مانەوە لەمزگەوتدا: دەبێت ئەوەند بمێنێتەوە کە پێی بوترێت مانەوە بە عورفو عادەت و بە مەبەستی بەندایەتی بمێنێتەوە. خوای گەورە دەفەرموێ: (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ) {البقرة: ١٨٧} واتە: لەکاتێکدا لە مزگەوتەکاندا لە ئیعتیکاف دان مەچنە لای خێزانەکانتان ـ واتە سەرجێی لەگەڵ ژنەکانتاندا مەکەن ـ نابێ ئەو کەسەی لەئیعتیکافدایە لەمزگەوت بچێتە

دەرەوە بۆ کاری زۆر پێویست نەبێ ئەوەتا عائیشـە ڕەزای خوای لێبێت دەڵێت : كان رسول اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) لَيُدْخِلُ عَلَيَّ رَأْسَهُ وهو في الْمَسْجِدِ فَأُرَجِّلُهُ وكان لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إلا لِحَاجَةٍ إذا كان مُعْتَكِفًا.} رواه البخاري ٢٠٢٩ ومسلم ٢٢٩٧} واتە : پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) خۆی لە مزگەوتدا بوو سـەری دەهێنایە ژوورەوە منیش سـەریم شانە دەکرد، ئەگەر لە ئیعتیکاف دابوایە نەدەهاتەماڵەوە بۆ کاری پێویسـت نەبێ."

ئیعتیکاف لە ڕەمەزاندا گەورەیە بەتایبەت لەدەی کۆتاییدا:

عن عَائِشَةَ رضي الله عنها أَنَّ النبي (صلى الله عليه وسلم) كان يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الآوَاخِرَ من رَمَضَانَ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ من بَعْدِهِ. } رواه البخاري ٢٠٢٦ ومسلم ٥/ ١١٧١} واتە : عائیشـە "ڕەزای خوای لێبێت"دەڵێ:

"پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هەمیشە لە دە ـ شەوو رۆژ ـ ی کۆتایی رەمەزاندا ئیعتیکافی دەکرد تا وەفاتی کرد، پاشان لە دوای خۆی خێزانەکانیشی ئیعتیکافیان دەکرد."

ئیعتیکاف بە چی هەڵدەوەشێتەوە؟

ئیعتیکاف بەیەکێك لە مانەی باسی دەکەین هەڵدەوەشێتەوە:

١ـ رۆشتنە دەرەوە لە مزگەوت بە ئەنقەستو بەبێ بوونی پێویستێك. چونکە مانەوە لە مزگەوتدا مەرجە بۆ ئیعتیکاف. " .

٢ـ پاشگەزبوونەوە لە ئیسلام، کە لەگەڵ بەندایەتیدا یەك ناگرێتەوە خوای گەورە دەفەرموێ: (لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ) {الزمر: ٦٥} واتە:

ئەگەر هاوبەشـە پەیدا بکەیت، کردەوە چاکەکانت پوچەڵ دەبێتەوە.

٣ ـ نەمانی عەقڵ بەشـێت بوونو سـەر خۆش بوون.

٤- حەیزو زەیسـانی: ئەم دووانەش ئیعتیکاف بەتاڵ دەکەنەوە ئەگەر ئافرەت تووشـی بوو.

٥ ـ جووت بوونی ژنو پیاو (جماع) : (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ) {البقرة: ١٨٧} واتە: لە خێزانەکانتان نزيك مەکەونەوە لە کاتی ئیعتیکاف لە مزگەوتدا.

بەم شـێوەیەش هاتینە کۆتای ووتاری ئەمجارەیەمان تا بەیەك گەشـتنەوە لەبابەتێکی تر و باسـێکی تردا بەخوای گەورە و میهرەبانتان دەسـپێرم و خواتان لەگەڵ.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم